

METODICKÝ LIST | DÍVÁME SE NA FILM

Petr Pláteník

Téma: Filmové diváctví

Rozsah: 45 minut (1 vyučovací hodina)

Celkové cíle

- Žák si uvědomuje, že film je také souhrnem informací, které při jeho sledování vnímáme a dáváme si do souvislostí
- Žák dokáže označit záměr/důvod, proč je ten který prvek ve filmu použit
- Žák odlišuje povrchní, letmé sledování filmu od sledování soustředěného a vnímavého
- Žák dokáže ohodnotit filmové dílo na základě argumentů, které zformuloval po zhlédnutí a rozboru filmu

Metody

- práce s filmovým textem
- řízená diskuse
- dramatizace scény z filmu
- skupinová práce

Návaznost na obsah Filmouky

- 6. kapitola **Vyprávění a stavba příběhu**, kde se věnujeme také filmovému vyprávění
- 8. kapitola **Z čeho se film skládá**, kde se věnujeme výrazovým složkám filmu (velikosti záběru, úhlu kamery, filmovému střihu)
- 10. kapitola **V kině, v televizi, v telefonu**, kde se věnujeme problematice diváctví obecně

Použitá ukázka

Kapitola 2, [ukázka 02 - 02](#), film Základy umění

Popis průběhu vyučovací jednotky

- Během jedné vyučovací jednotky (většinou 45 minut) promítneme žákům dvakrát stejný film. Musí jít o krátký film se stopáží cca 5 minut.
- Film použijeme bez jakýchkoli úvodních informací, tj. nesdělíme žákům, jak se film jmenuje, kdo jsou jeho autoři, jaký je to žánr atd. Maximálně jim můžeme říct, že jde o krátký film, a vysvětlit, co to tzv. krátkometrážní film (do 30 minut délky) je a jak se odlišuje od snímku středometrážního (30–60 minut) a dlouhometrážního (více než 60 minut).
- Vyzveme žáky, aby film pozorně sledovali, protože hned po zhlédnutí se jich budeme ptát na řadu informací obsažených ve filmu.
- Otázky směřujeme na konstatování jednoduchých faktů přenášených filmem, např. jak se film jmenuje, kdo je režisérem filmu, kde se odehrává, co víme o postavách, jakou barvu má jejich oblečení apod.
- Poté žákům film promítneme znovu.
- Tentokrát počítáme s tím, že žáci film sledovali pozorněji, zaměřovali se více na detaily, ale třeba i na vyprávění filmu nebo na některé vyjadřovací prostředky.
- Po zhlédnutí filmu zadáváme úkoly vedoucí žáky k interpretaci filmu a určení některých filmových výrazových prostředků – práce s kamerou, zvukem, střihem.

- Na závěr s žáky zopakujeme ve zkratce děj filmu a vyzveme je, aby se pokusili zformulovat základní sdělení filmu.

Práce s Filmoukou, multimedialním portálem a metodickou příručkou

Volba filmového titulu

V sekci Lekce (<https://filmouka.cz/lekce/>) na webu filmouka.cz najdete 3 filmy, na které lze uplatňovat tuto metodu:

1. Základy umění (<https://filmouka.cz/lekce/02-02/>)
2. Nový druh (<https://filmouka.cz/lekce/02-03/>)
3. Okno (<https://filmouka.cz/lekce/07-02/>)

Rozhodnout se ale můžete pro libovolný filmový titul. Důležité je, aby stopáž nepřesahoval cca 5 minut. A aby šlo o uzavřený příběh, nejlépe s jednoduchým sdělením.

Co všechno obvykle víme před zhlédnutím filmu

Než se rozhodneme na film podívat, většinou si o něm něco málo zjistíme. Jako zdroj informací nám může posloužit plakát k filmu, trailer, anotace na webu nebo recenze.

Kde film sledujeme

Na naši schopnost soustředěně sledovat film mají vliv i podmínky a situace, za kterých jej sledujeme. Jinak vnímáme film v kině, jinak při sledování na mobilu, jinak při jeho promítnutí ve škole.

Základní informace o jednotlivých pojmech a práce s Filmoukou, multimedialním portálem a metodickou příručkou

Plakátům k filmu, trailerům a anotacím se věnujeme ve Filmouce na str. 165–167.

Podrobnější informace naleznete na webu v Metodické příručce pro učitele (<https://filmouka.cz/wp-content/uploads/2024/08/Metodicka-prirucka-1.pdf>) na str. 105–106.

Co to je filmová kritika, se dozvíte ve Filmouce na str. 178–179. Podrobnější informace naleznete na webu v Metodické příručce pro učitele (<https://filmouka.cz/wp-content/uploads/2024/08/Metodicka-prirucka-1.pdf>) na str. 113–114.

Diváckým návykům a podmínkám, za kterých filmy sledujeme, se věnujeme ve Filmouce na str. 172–176. Podrobnější informace naleznete na webu v Metodické příručce pro učitele (<https://filmouka.cz/wp-content/uploads/2024/08/Metodicka-prirucka-1.pdf>) na str. 110.

Důležité informace o velikostech záběrů, hloubce záběru, stříhové skladbě a dalším naleznete v 8. kapitole Filmouky, pojmenované Z čeho se film skládá, str. 140–155. Podrobnější informace naleznete na webu v Metodické příručce pro učitele (<https://filmouka.cz/wp-content/uploads/2024/08/Metodicka-prirucka-1.pdf>) na str. 90–98.

Způsobům výstavby filmových příběhů se věnujeme ve Filmouce na str. 104–108. Podrobnější informace naleznete na webu v Metodické příručce pro učitele (<https://filmouka.cz/wp-content/uploads/2024/08/Metodicka-prirucka-1.pdf>) na str. 69–71.

Vyučovací jednotka

Téma: Díváme se na film **Základy umění**

Časová dotace: 45 min

Cíle

- žák si uvědomuje, že film je také souhrnem informací, které při jeho sledování vnímáme a dáváme si do souvislostí
- žák dokáže označit záměr/důvod, proč je ten který prvek ve filmu použit
- žák odlišuje povrchní, letmé sledování filmu od sledování soustředěného a vnímavého
- žák dokáže ohodnotit filmové dílo na základě argumentů, které zformuloval po zhlédnutí a rozboru filmu

Metody

- práce s filmovým textem
- řízená diskuse
- dramatizace scény z filmu
- skupinová práce

Učební pomůcky

Při práci v hodině můžete využít powerpointovou prezentaci (ke stažení na webu filmouka.cz)

Popis průběhu vyučovací jednotky

- Pustíme žákům film **Základy umění** (<https://filmouka.cz/lekce/02-02/>). Upozorníme je, že jej během vyučovací hodiny uvidí dvakrát. Také oznámíme, že jde o film krátkometrážní, tedy se stopáží do 30 minut. Od něj se délkou odlišuje film středometrážní (30–60 minut) a dlouhometrážní (více než 60 minut).
- Vyzveme žáky, aby film pozorně sledovali, protože hned po zhlédnutí se jich budeme ptát na řadu informací obsažených ve filmu.
- Konkrétně se ptáme:
 - Kdo je autorem filmu?
 - Na jaké umělecké škole film vznikl?
 - Jak se film jmenuje?
 - Jaký objekt malují žáci a žákyně na hodině výtvarné výchovy?
 - Jakou barvu má píšťalka, na kterou učitel píská?
 - Co visí na řídicích holčina kola?
 - Jak se jmenuje základní škola, kde se děj filmu odehrává?
 - Jestli poznali některý z obrazů, které visí holce na zdech v pokoji?
 - Jakou barvu při malování holka pravděpodobně nejraději používá?
 - Kde holka rozvěšuje na závěr filmu obrazy na výstavku pro ostatní?
 - Na jaký nástroj je nahrána nejčastěji používaná doprovodná hudba?
 - Jakou knížku si čte na závěr učitel za katedrou v hodině?
 - Jestli dokážou odhadnout stopáž / délku filmu, zaokrouhleno na minuty?
- Otázky můžeme klást bez okamžitého zodpovězení, žáci si odpovědi zapisují a pak je společně procházíme a vyhodnocujeme. Nebo otázky klademe do pléna, žáci odpovídají ústně a správný výsledek se dozvídají hned vzápětí.
- Poté film promítneme znova.

- Tentokrát už se po zhlédnutí věnujeme více rozboru filmu a jeho jednotlivých složek. Od jednoduchého zodpovídání otázek přejdeme ke komplexnějším aktivitám.
- Může jít o tyto úkoly:
 - Čím je film výjimečný? Čím se odlišuje od většiny filmů, které známe? Vyjádřete se beze slov.
 - Jak by se podle vás odehrával tento dialog mezi holkou a učitelem, pokud by se ve filmu „mohlo“ mluvit? Přehrajte v krátké scéně.

- Ve filmu se výrazně pracuje s nadsázkou, řada věcí, které film zobrazuje, by se ve skutečnosti takto asi nestala. Jak by se pravděpodobně odehrály v realitě? Vytvořte krátké příběhy.

- Podívejte se na ukázkou z jiného filmu. Najdeme podobnou scénu i v tom našem?
- Styl, kterým holka kreslí, by se dal přirovnat k projevům fauvismu. Zjistěte si o něm něco na internetu. Čím se vyznačoval? Kdo byli jeho hlavní představitelé?
- Zaměřte se na barevnost hlavních postav. Jak je oblečená a barevně laděná dívka a jak učitel výtvarné výchovy? A co kdyby si to vyměnili? Můžete si vymýšlet.

- Převyprávějte v pěti větách děj filmu. Vyjádřete jeho hlavní myšlenku. Čím vás nejvíce oslovil? Čím na vás zapůsobil?
- Na závěr provedeme shrnutí – film je mimo jiné souhrnem informací, které určitým způsobem čteme a vykládáme, liší se přitom vnímání letmé, povrchní od toho koncentrovaného a přemýšlivého.